

AKATALPA

Ağustos 2003

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı : 44

Muzaffer KALE

EDEBİYAT DERGİLERİ VE SPOR KULÜPLERİ

Ramis DARA

Edebiyat dergileri futbol takımları gibidir ve bir ruhları vardır. Bu ruh, takımda yer alan oyuncuların toplam kalitesinden doğan kimyadır. Birkaç ham ürün ya da kof yazı, derginin bütününe zarar verir. Tıpkı uyumsuz oyuncuların takıma zarar verdikleri gibi.

Dergiler takımlardır dedik. Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, Trabzonspor bir kimsenin olabilir mi? Bu takımlar kendisini bu takımlara ait hissedenerindir. Tarihi gurur ve sevinçse bu takımlarla şampiyonluğa ulaşanlarıdır. Klasik sözdeki gibi: Malzemecisinden, doktoruna, teknik direktöründen bütün oyuncularına kadar.

Edebiyat dünyasında en çok yapılan genellemelerden biri dergileri bir kişiyle birlikte anmaktır. Bu çok yanlıştır. Futbol takımı, 11 ya da 18 kişilik bir kadrodan oluşur, aslında 20'nin üzerinde hazır oyuncu vardır, bir teknik direktörleri ve bir iki yardımcı vardır tamam; ama takım sahaya her zaman 11 oyuncuyla çıkar. Üçten fazlası (yoksa dörtten mi?) sahadan atılınca da maç düşer.

Hiçbir teknik direktör maça tek başına kendisi çıkamayacağı gibi, sahaya sakatlığını bildiği hiçbir oyuncuyu da süremez – Yayın yönetmenlerinden, kurullarından bu yüzden torpil istenmez!

Bazı sıcak başarı dönemlerinde teknik direktörler çok konuşulur; maçı kazanan, şampiyonluğa ulaşan oyuncular gölgede kalır gibi olur. Ama teknik direktörlerin ünleri keleklerin ömründen biraz fazladır ve unutulurlar.

Zaten şampiyon olan, ille de şampiyon olmak gerekmez, şampiyonluğa oynayan takımdan-takımlardan oyuncular milli takıma çağırılır, yabancı ülkelere transfer olur. Yazar ve şairler antolojilere, yıllıklara, edebiyat tarihlerine girer; ürünleri başka dillere çevrilir –iyi söz önünde sonunda hedefine ulaşır. Burada değişmez ödül budur.

Sevgili futbolcular, voleybolcular, basketbolcular, en iyi, en güzel oyunlarınızı oynamaya bakın siz. Ama en iyi, en güzel, en sonuççu oyunlar ancak iyi takımlarda, iyi oyuncularla oynanır. Kaçınıcı ligdesiniz, ille de birinci ligde oynamak gerekemeyebilir, spor spordur, ama yetenekli ve çalışkansanız, bir iddianız varsa, bir bakın, kaçınıcı ligdesiniz?

Akatalpa, kendini, “Edebiyat-Şiir-Şiir Ağırlıklı Edebiyat Dergileri Süper Ligi”nde söz uçşturan bir dergi olarak görür, onun bu lige kalite katan, iyi bir dergi olduğunu görmemek için yalnızca konu dışında olmak gerekir.

Efendim, bizler hep burada, hep buradayız; sizlere tatlı diller, pardon iyi tatiller dileriz...

İYİ

Öyle bakınca kolay görünüyor
dağınık özeni
olduğu yerden toplamak.

Unutulmuş bir dalgınlık
bile kalmayacak: Küçük Dil.

En azından her şeyin
iki anlamı çıkıyor, yırtılmış
bir gökyüzüyle yol alıyoruz, içine
kapanyor eski bir çizik.
Başımızı kaldırıp bakınca, uçmak
düşüyor hayatımıza kuşlardan.

Toprağın saçını örerken evler
bakımlı bahçelerde, anladım
orda Bütün, evin güneşine bakıyor.

Niye özeni
yitip gitmesin
dayandığımız evin, sararmış
ışıklarıyla.

İçlerinden
ertesi güne geçiyoruz. Dehliz.
ertesi günde anlamlı
bir Fransız İhtilâli.
Kuyudan çektiği suyla
kalıyor. Kadın. Kovanın,
büyük atası oalarak. Buz gibi.

Eski bir geyiği
soğuktan bağırıyor.

Sinyal yok.

Tahir Abacı, Ramis Dara, Mustafa Emre, Altay Ömer Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Metin Güven, Halim Hayal, Ayşegül İzmirli, Muzaffer Kale, Cihan Oğuz, Fergun Özelli, Kâzım Şahin, Betül Tarıman, İlyas Tunç, İhsan Üren, Betül Yazıcı.

PARA VE KARA

Halim HAYAL

Şu fani dünyada, insanoğlunun tüm galesi, anlam meleğinin lütfundan yararlanmak içindir. Yaşadığı an'ı, şimdiiyi, bugünü anlamlı kılmak uğruna, yapılan, edilen her şey... Anlam, elbette herkese göre değişir; renk, biçim ve boyut öğeleriyle, dili herkese değişik şeyler söyler. Anlam, insanın içine sinen veya içine sindiği hallerde soyut yuvasına sığındığı, bir bakıma algı hazinesini doldurduğu, doyurduğu kadarıyla 'anlam'dır. Birisine göre çok anlamlı olan iş, davranış, pek çoklarınınca mantık fukaralığı ya da kofluk abidesidir. Feci şekilde anlamsızlıktır, olan/sunulan/yaşanan şey; her neyse o... Sonuçta anlam, duruma, kişiye ve zamana göre 'anlam'dır.

Bireylerin ortak duygu ve düşünceleri olmayacağına, yani yaşam tek kişiye göre 'standart'a bağlanamayacağına göre, ortak anlam da olamaz öyleyse, diyecekler çıkabilir. Karakterlerdeki ortak payda, yüzde yüz tutarsa, yani örtüşürse, anlamın/eylemin yansımaları nasıl okunacak acaba? Çekinceyle söylüyorum; 'acaba'nın şiddetli ürpertisi var içimde... Herkesin kendince, önce kendine, sonra da dışarıya, çevresine yanıt vermesi gerekir : Bir güvercin bakıcısıyla, bir bildircin avcısı, kasap ya da aşçı aynı anlam çizgisinde buluşabilirler mi? Celeple etyemez aynı kefeyle konabilir kavramlar mıdır? En basit, en sıradan karşılaştırma gibi yorumlanabilir ama sanırım düşündürmek bakımından örnek isabetlidir. Çünkü insan, iki kavramdan (kişiden) birinin yerine koyabilir ancak kendini. Yani bir tek tarafı, iyiyi ya da kötüyü (doğanın düzeni adına, kendince) temsil edebilir. Prototip birden çok karakteri özümseyip temsil etmez. Edemez.

Demem o ki, hayatta, kişiöğünü değerler dizgesine bağlayan doğrular, anlamlar vardır. Kimine göre zaman, kimine göre iş (üretim), hizmet, kimine göreyse para... Dost, yoldaş, arkadaş kimine göre. Bazılarının gözünde, toplum, başka insanlar, doğayı ve dirimi süregelen kılan kozmos, hiçbir değer ifade etmez. Kâğıtla, kalemle ilişkisi fatura-irsaliye kesme düzeyindedir; dünyayla ve toplumla ilişkisi de keza öyledir ve orda biter. Yani her şey ancak 'para' olarak anlam taşır öylesinin gözünde. İşini altın kaplamalı kalemle, saten yüzeyde yapıyor olabilir. Sadece paradır nezdinde, yaşamının anlamı... Bazıları içine kâğıt kalem kutsaldır. Kâğıda yazılan bir mektup, şiir, öykü, roman, anı, deneme, inceleme, çözümleme ya da tanı raporu vb. değişik katmanlı "iş" silsilesi hanesinden sayılan eylemin meyvesidir. Divit, kurşun kalem, dolma kalem, tükenmez kalem, veya tebeşir veya marangoz kalemiyle, pastel ya da boya kalemiyle yazılması, çok da farklı yerlere taşınmaz ortaya çıkacak yeni nesneyi : Metni... Orda gerçek değerini bulmuştur çünkü zamanın ve eylemin dili; anlama bürünmüştür. İnsanoğlunun onurlu duruşu, hayat anlayışı, kendine, işine ve edimine inancı, orada temellenir dense, abartılı olmaz.

Ne yana baksa, nereyi dinlese, yaşama ilişkin şeylerin yansımasıyla - yankısıyla karşılaşılıyor insan. O nedenle, salt algılamaya yetisini, eyleme kapasitesini, (alanını ve şiddetini) kayda geçirmek için, tasarladığım metne bu kapıdan giriyorum; 'yankı ve yansı' gerçekliğinden. Zaman ve mekân içindeki konumumuzu sorgulamanın, sanal verilerden değil de yalın ama somut (görülebilir, işitilebilir, koklanabilir, tadılabilir ve dokunulabilir) öğeler aracılığıyla yapılabildiğine iman etmelidir, düsturuyula... Zira, kuşkuyla sorgulamayı kışkırtıcı, devindirici güç diye algılamak doğrudur, sağlıklıdır. İnsan beş duyu sayesinde kendini keşfeder. Dünyadaki, doğadaki süregelenliğini o temel yetilere borçludur. Söz konusu varoluşu kanıtlamak, belgelemek adına nesnelere ve/ya kavramlara sarılması boşuna mı? Belki aynı gerekçeyle, harfleri aracı kılarak, kâğıda, mürekkebe, kaleme adanıp sadakatle yoğunlaşmada kuruyor yazısının/yazgısının çatısını. Bir tür hastalık gibi görülse de parşömene ve kaleme bunca düşkünlük, yaşama biçimine dönüşmeden çekilmez... Bir kez dönüştüğünde, herhalde tenesire değin sürmesi olağandır. Estetik etkinlik dirimi şiirsel kılıyor, yani ölümsüzlüğe övgüyü.

Köşeler döndüren hırslar ve edinmeler yerine, parayı önemsemeyen yazı gereçleriyle iç içelikten, öyle bir yaşam seçiminden nasıl söz edilir başka bilmem? Öteki nesnelere (meta'yı) daha az önemsemek hastalık değildir elbette. Hayatın, yazıyla örtüşmesiz olmayacağı, olamayacağı inancı, sıradanlığı yadsımakla, olağanüstülükle gerçekleşir. Koşulları zorlayıp, para, pul, tahvil, senet, bono veya metayla, metalaşmayla doğrudan ilgili (kariyer, unvan, makam, etiket gibi) şeyleri değer tahtasından silmiş olmak, bu çağda, bambaşka 'aşağı' sıfatlarla anılıyor.

"Mani"yi tanırsallaştırmış bir dünyada, hâlâ doğa, insan, erdem öğelerine zaman, emek ve olanak harcayan saflardan söz edildiği anlaşılıyor sanırım. Ha öyle ha böyle, sonuçta herkes 'mani'den mustarip değil mi? Mani eşittir para, ya da mani eşittir delilik çağrışımları dolayısıyla, öyle soracakları da saygıyla yanıtlanmalı. İşte tüm bu gerekçeler bağlamında, yaşamın 'monetarizm' dışındaki farklı anlamları; lirizm, romantizm, optimizm gibi evrensel ve insanlık tarihiyle yaşıt güzelliklerin izini sürenlere yakınım. Belki de salt o nedenle, "Yansı ve Yankı" gergefinde dokunan ve aynı adla şiirleşen süreç çıkıvermiştir yoluma. Yol üzerinde, parayı ve karayı duygulara düşman nesnellikler diye görmüşümdür.

Yıllardır, bazı kişilerin, bazı 'büyük' insanların (insan mı?); dağıttığı ulufeyle, çevresini, arsız erkini kollama ve kayırmasının kalktığı altında, aşırı lükse; otomobile, yata, uçağa, kotraya, köşke kavuşacağı diyenlerin Talanistan'a çevirdiği topraklarda, tüm toplumun kanını-canını ve de zamanını, yani ömrünü gasp eden çark dönüp durmaktadır. Öylesine doymaz illüzyonist erk ki, megaloman yaşantısının tamamına yakın kısmında (baba, amca, dayı tanımları altındaki namuslu, başarılı aile fotoğraflarıyla) niyetini, varlığının Markoslaşmış, Suhartolaşmış versiyonunu, milyonları ipnotize ederek kamufle etmiştir bu topraklarda. Hâlâ itibarlı görülen, kara ile para arasındaki çirkefe bulaşmışlığı, çok daha derinlemesine irdelenmesi gereken 'vaka'yı, toplumsal 'paranoya' diye ele alma önerisine katılıyorum. Sanatın tanıklığını, yani toplumsal cehaleti görme/gösterme rolünü, estetik biçim ve içerikten ödün vermeksizin yerine getirebileceğini vurgulamak isterim naçizane... Çünkü sanat her türlü çirkefin ötesindedir, tarihsel ve evrensel gücüyle.

İkiyüzlülük, yağmacılık, yüzlerce yıllık geleceğe ket koymuşken, hegemonyasını estirmekteyken, popülizmin (sahte halkçılığın) imparatorluğunda; beterden beter haller var yaşanan. Saflığı ve cehaleti dibine dek somurup kemirdiği, insanlık suçunun daniskasını işlediği (eskiden yandaşı medyalarca bile) bangır bangır bağırılırken, hiçbir güç çıkıp hesap soramamıştır malûm vampir çarkına. Örtülü totaliter yapı, gizli ve derin işleyişle kanıksanmışsa, hastalık müzminleşmiştir ve haliyle sorulamayacaktır. Sivil hayat adına kaliteli şeylerin gerçekleşmemesi o kadar da şaşılabilir değildi aynı nedenle. Tüm bu "ahval ve şerait" içinde sanat, edebiyat sorunsallarının anlamı, önemi ve değeri hangi düzeylerde bulunabilir (?) düşünülmesi bile, korkarım abesle iştigalden sayılır. Elbette sanatın bu çirkinliklere sığınma gibi bir lüksü olmaz. Para ile kara örtülenin ve şen şakrak yaşayanların sisteminden ne beklenebilir, iyi ve güzel, insanca ve insafca var olmak adına? Para virüsünün tanırsallaştırıldığı ve tüm katmanlara, birey ve toplum hücrelerine sızdığına göre, böyle tuhaf bir dünyada düşünce taşkını (bir biçimde sapkın) olmamak mümkün mü? Değil.

Sanat eylemi, üretimi ve hakça paylaşımı gözetken radikal çözümleri düşletir insanoğluna. Duru, beyaz varoluşu gözetir. Para ile kara örtüşmesini, masum ve mazlum katmanlar için dayatılan koşullara tepkildir, Bütün sanat türleri için geçerli bu saptama... İnsanca varılmayı insana layık görmeyen hegemonyaya karşı, imgeyi panzehir olarak dolaşıma sürer. Temel düşünce insan, yaşam, kültür-bilim iletişimi ve estetik gelişmedir kuşkusuz. Onu üretir sanat, rafine bir yaşam ve kalitesi yükselen gelecek hayalini işler. Zira bu gezegen, yeni babalar, analar, dayılar, amcalar saltanatı üretmeye teşnedir, her zamanki kadar. Üstelik artık teknolojik donanımdan da sonuna kadar, fütursuzca yararlanır, insanın gözünün yaşına bakmaz kesinlikle. Birileri için para çoğalsın da çoğunluk varsın karalar bağlasın, çocuklar borçlu doğsun, hatta doğmamışların bile borç hanelerine kan damlasın. Vicdansız kartellerin kara para cenneti bir gezegen bu... Şiire düşman. Yağmacıların mutlu gezegeni. Haliyle, kanlı paraya ve kanlı karanlığa karşı sesini yükselten sanat yok sayılır. Daha yaratılma aşamasında, ölü cenin sanılması, gözden irak tutulması için birileri gayret gösterir; paranın ve karanın, yani zindan kuralı işletilerek imha edilir. Ama umut yok değil bilinç için : Umut var. Çünkü, sanatın zaman tüneline araladığı ışık yolundan, insanları hep uyanmaya çağırır şiir çekirdeği, tohum ve filiz verme sırasını her daim saklı tutmaktadır. Toprağa ve bulutlara ekilen düşler, için için yeniden yaşamaya hazırlanmaktadır. O nedenle tohumdan berisi hep umuttur, dünyanın yaşında bir umut. Umutsa, şiirin güzel adlarından sadece biri...

Tahir ABACI

AĞIRLAMA

Ermeden geçeceğim o eriyik yolu
Sal taşlarıyla döşeli, iki yanı gül burcu
Geçeceğim nişangâhlar önünden şerbetli
Ağzımda kurşun çözeltilisi
Çavuşkusunun sakın bekleyişine döneceğim
Ruznamelerdeki mevsim bilgisine
Kandilin elektrikte yaşayan aziz ruhuna
Hicranın bilgisayarda tutuşan mısraına

Gelirsem, kapında durursam tampon tampona
Taşarsa yonca kokulu süt, kâseden
Gözlerin olup seğirmek isterim ovalara
Gözlerim olup göresin diye dipteki bayındır şehri

Osman Serhat ERKEKLİ

SUNA'YA ŞİİRLER

XCI

Toprak toprağı okşamış gibi
Su suyu yudumlamış
Soluk soluğu içine çekmiş
Ateş ateşi tutuşturmuş
Suna sırtımı sıvazladığımda aklıma geldi bunlar
Ve sobaya sigaranın külü atıldığımda
Düşündüm de kendi külünü yakan bir sonsuzluk bu
Ya da iki Anka birbirini bulmuş gibi
Öpüşerek ölümsüz kılınmak olsa gerek bu
Samsun'dayız hâlâ
Hava soğuk, kar

Birbirini üşüten iki kar tanesi olacak mıyız bilmem
Ya da içimizdeki olumsuzlukları eritemeyen birer güneş
Güçten, sağlıktan başka sorun yok gibi görünüyor
En azından bu şiirler kalacak
Bunu söylediğimde Suna'ya
"Şiirlerden fazlası kalacak", demişti
Samsun'dayız hâlâ
Hava soğuk, kar

Sen hayatıma girdin
Ve ben Güneşi ilk kez gören bir kör gibi oldum
Heykeli bitirdin sen
Ve heykelin karnından soyut bir bebek doğdu
Artık onu büyütüyoruz
Ama yine körüm
Ya da hep kendini gören bir göz
Sendeki büyük sevgiyi tam kavrayamıyorum
Samsun'dayız hâlâ
Hava soğuk, kar
Belki yarın Diyarbakır'da oluruz
Newyork'ta, Venedik'te ya da Paris'te
İşte Sunacığım, işte hayatımız, yeter ki iste
Öbürsü gün Bağdat'ta
Yanan çocukların elini tutalım
Ve öpücüklerimizden birini onlara verelim

Samsun, 24 Mart 2003

Fergun ÖZELLİ

DELİŞMEN

1.

kaptan!
küçük taka, yıldız almış karadan
kadeh kadeh kızlar üfler yelkeni

2.

kaptan!
çok dize kaçmış limandan
gözyaşımında buzlu rakı meltemi

3.

kaptan!
düş sızıyor kamaradan
dalgalar, dünyanın en uysal imgesi

4.

kaptan!
bir simge, bir heves, saldım aşkı denize
yetiştir mi şişecik, şömizye nikâh törenine?

Betül TARIMAN

BEN

I.

*görmemle başladı her şey
terleyen beni*
terimle kızaran bir elma
tadı biçtim her hevesten
ve her çölde
tek bir sözcük için
beni doğuran bir çığlık vardı
ve öyle beyaz
duvarları duvarlarım olan
menekşesi menekşem
soluğu iyilik

benimi karanlığa bağışladım

her gün bir birikinti
artık ne rüzgâr
gövdemde yağmur
kuş seslerini yokluyor

II.

*duymamla başladı her şey
güzelleştiren beni*

gülü kusursuzlaştıran bir söz
edindim her birikimden
ve her bahçede
sadece bir tını için
aşılanmış bir ağaç vardı

ne kadar iyimser
sevinci sevincim olan
yokluğu yokluğum

hayatı benimle uyardım

sevinçli bir çocuk şarkısı
içime hâlâ esiyor
beslenip büyüdüğüm yolda

DİL, ANLAM VE İMGE

Metin GÜVEN

Mikhail Bahtin Bakın; ne diyor:

“Şairin yaratısı dilin dünyasına oturmaz, orada bulunmaz, şair yalnızca dilden yararlanır.”(1)

Hemen sonra ekliyor Bahtin:

“Malzemeye ilişkin olarak, sanatsal amaçla koşullanmış sanatçının işi malzemeyi aşmaktan ibarettir.” (2)

Çünkü, Şairin yaratma eyleminin temelinde, dil ve onun sorunları yoktur önceleri. O, yazınsal bir ürün ortaya koyacaktır ve bunun kaygısı içindedir, yani daha işin başında dilsel sürem, şairin kafasında aşılmalı ki, ortaya gerçek anlamda bir “metin” denebilecek yazınsal ürün çıksın, çıkabilsin..

Özdemir İnce bu süreci şöyle açıklıyor:

“Bir dilin yazınsal olması için, yazınsal söylem bilinci doğrultusunda kullanılması, yazınsal metnin şiir olabilmesi için de şiirsel söylemin kuralları içinde söylenmesi yazılması gerekmektedir.”(3)

Peki bu dil her gün, günübürlük ilişkilerimizde kullandığımız dil midir? Tabii ki hayır.

Tam da tersine bu dili aşarak (ama, sadece aşarak, onunla yıkanarak ya da onun bağrında çukurlar açarak değil) şair; şiirsel söyleme ve şiirsel dile ulaşır. Ancak bu şekilde şiirin gerektirdiği örgütlenmeye uzanır şair. Yapı ve anlam böyle ortaya çıkar.

Tek bir insanın ya da genel olarak insanlığın biyolojik ve toplumsal gelişmesine baktığımızda; basamak basamak, her “an”ın kökeninde dil vardır.

Neden?

İnsanın düşleri, düşünceleri, bireysel yapısı, insan ilişkileri v.b. şeyler önemli ölçüde dilin aracılığı ile gerçekleşir.

Üretimin temelinde dil vardır; çünkü dil, her şeyden önce toplumsal bir olaydır.

Hatta daha da ileri giderek şu bile söylenebilir:

Dil bilinci olmayan toplumların tarihleri de olmaz. Çünkü savaşın-barışın-aşkın-nefretin kaynağında dil ve dili kullanma biçimi vardır.

Böylesine önemli bir araç olan “dil”i örneğin “sabun” gibi görmek en azından uygar ve rafine bir insanın tavrı olamaz. Kaldı ki şairin.. Asla!

Şimdi sıra bir başka soruya yanıt aramaya geldi:

Şair neler yaparak, hangi araçları kullanarak gündelik dili şiirsel dile kadar götürür?

Çok açık bir gerçektir ki; her gün, her yerde eşimizle, dostumuzla, yani genel olarak insanlarımızla konuşmak, konuşmanın içeriği dışında öyle ciddi bir etki yapmaz insanda.

– Seni seviyorum.

– Ben de.

Bu, kaba bir irade beyanı dışında ne ifade edebilir ki, Gerçek olup olmadığı bile su götürür.

Ama;

“Orman ateşi saçlı karım

Kaplan ağzında su samuru belli karım

Ak toprak üzerinde ak sıçan izi dişli karım

Kesilmiş kurban dilli karım”(4)

Seni seviyorum demek, her halde insanı epey sarsıyor ve silkeliyor değil mi?

Peki, birinci söylemle ikincisi arasında ne gibi bir fark var ki etki şiddeti bu kadar değişebiliyor.

Şu var kısaca:

İkinci söyleyişte; dil şifreleniyor, kodlanıyor.

Andre Breton gibi şiirde anlamı hiç ciddiye almayan, bir ozanın “karı”, kadın öznesine yüklediği kodlar bile bir anlam yaratıyorsa; şiirde dil ve anlam bağlantısı üzerinde ciddi ciddi durmak gerektiği gerçeği karşımıza çıkar. Şiiri anlamak, çözmek; evine gecenin geç saatlerinde sarhoş gelen aile reisinin durumuna benzer biraz da.

Burada da yanıtlanması gereken bir soru var.

Hangisi daha şanslı? “şiiri anlamak, çözmek isteyen” okur mu, kapısının önünde anahtar arayan mı?

Bana kalırsa “sarhoş” arkadaşın öncelikleri daha fazla. Birincisi o, anahtarı kilide sokup, kapıyı açtığı anda içerde nasıl bir ortam olduğunu biliyor, sonra onun bir başka şansı daha var; eğer çok zorlandığı halde kapıyı açamazsa, kapının önünde başını ayakkabılarının üzerine koyarak uyur, ayılır ve sonra kapıyı açar. Ama “şiiri anlamak, çözmek isteyen okur” hem içerde nasıl bir dünya olduğu bilmiyordur, hem de onun öyle sızmak gibi bir hakkı yoktur. Onu yani okuru, son derece de karmaşık ve çetrefil bir görev bekliyordur. O ne? Şiirin yapısı, örgüsünü oluşturan kodları çözmek ve böylece anlama ulaşmak, bunun da ötesinde şiirden tat almak, alabilmek. Çünkü; her şiirin bir anlamı, bir yapısı ve bir estetik lezzeti vardır. Eğer gerçekten “şiir şiirse” ve dili aşarak üretilmişse elbette.

O zaman “şiiri anlamak, çözmek isteyen okur”un önünde, çağdaş şiirin kuruluş tarzını, imge düzenini, söz ve anlam sanatlarını bilmek gibi bir görev de vardır.

Şiirin beni rehlin aldığı ilk yıllarda, yani bundan otuz beş sene önce falan arkadaşlarla kendi aramızda hep –imge-yi konuşur, tartışırdık.

Neydi imge?

Aradan bunca zaman geçti, ben –imge-yi en azından kendi beynimde hâlâ tartışıyorum. Tartışmam da gerekiyor.

Sadece –imge-yi mi?

Şiiri,

Şairi,

Duyuları, duyguları, düşünceleri,

Üretim ilişkileri içindeki insanı,

Hareketsiz bir objeyi bile yerinden oynatabilen zamanı, tarihi,

Ve düşleri,

Ve benim hayatımda çok özel yerleri olan kedileri,

v.b. şeyleri...

Rüyalarımda bile konuşurum birileriyle.

Öyle de olması gerekiyor. Şiiri ciddiye alan herkes, şiire bir yaşama biçimi olarak bakmalıdır, bakmak zorundadır ya da... Gerçekten nedir imge? İmge’yi anlatacak tek bir sözcük bulmak mümkün mü? Bu hiç de kolay değil. Ama –çağrışım– ve belki de –yansıma– bu anlamda ilk aklıma gelen kelimeler.

Önce söylenmesi gereken temel bir gerçek var:

Her imgenin, hayatımızda somut bir karşılığı vardır, olmalıdır. Yani –imge’nin asıl kaynağı, bütün boyutlarıyla yaşam ve onun sorunları ya da hazlarıdır.

Bence, bu noktada şairin diğer özelliklerinin yanında, sahip olduğu iç-güdülerin de, sezgilerin de önemli oranda payı vardır. Nesnel gerçeklik bir bütün olarak da şairin beyninde canlanabilir, ayrı ayrı nesne halinde de. Önemli olan bu yansımanın metinsel gerçeğe dönüşürken şairin kullandığı donanım ve potansiyeldir. Ve tabiidir ki; onu başka insanlardan, başka ozanlardan farklılıkları ve dili kullanma becerisi. İşte burada –çağrışım– karşımıza çıkıyor. Zira –imge– basit bir söyleyişte; nesnenin insan zihnine yansıması

ise, bu nesnenin dile ve metinsel söyleme taşınması çağrışım yardımıyla olur.

Özdemir İnce diyor ki:

“Birbirinden az ya da çok uzak iki alana ait iki nesnenin birbirine yaklaşmasından imge doğar.”(5)

Pierre Reverdy –imge– için bakın neler söylüyor. O, P. Riverrdy ki, yaşadığı dönemin birçok şiir akımına katılmış ve sonunda üst gerçekçiliğin kurucularından olmuştur.

“İmge, insan zihninin katkısız yaratısıdır. Bir mukayeseden değil, ama az ya da çok iki gerçekliğin birbirine yaklaşmasından doğabilir. Bu iki gerçekliğin ilişkileri ne kadar uzak ve eksiksiz ise, imge o oranda güçlü olacak, coşkusal güce ve şiirsel gerçekliğe daha çok sahip olacaktır.”(6)

Tam da burada bana şu sorulabilir: “Sözcükler vardır, andlandırmalar ve anlamlar vardır.. Böyle de anlaşılabilir, –imge–ye ne gerek var?”

1- Kelimeler, yalnızca insanlar arasında iletişim sağlar. Ama hayatımızın neresinde, nasıl ortaya çıkacağı pek de belli olmayan duyguları, düşünceleri ve heyecanları anlatırken bazen sözcükler yetersiz kalabilir. Belki kinayeler, sezdirmeler usta ve zeki bir konuşmacı tarafından karşı tarafa anlatabilir; ama yan anlamlar, ara anlamlar, belirsizlikler ve karanlık; insanı boğan labirentler, gündelik dile nasıl anlatılabilir ki!

2- Şiir bir anlaşma aracı değildir. Bütün bu nedenlerledir ki; –imge– şiirin olmazsa olmazlarından biridir. Octavia Paz’ın dediği gibi “imge, ifade edilmez olanı ifade eder” (7) Çünkü söylediğim gibi; şiirsel dile şair; günübürlük dili önce eğerek, sonra kırarak, sonra da parçalayarak ulaşır. “Gün”den, “güncel” den uzaklaşan dil, şiirin yazılım süreci içinde büyük bir değişime uğrar ve yeniden, şaire ve şiire geri döner.

Anlam budur. Yani –imge–nin kendisi.

Bu kısa yazıya başlık olarak seçtiğim DİL, ANLAM VE İMGE’de iç içe girmiş üç ayrı temel kavramdır. Birbirlerinin içinde yaşamaya başlarlar ve şiir bittiğinde yine birbirlerinin içlerinde ölürlür.

Çünkü şiir artık, yapılmıştır, bitmiştir.

Tıpkı bu yazının bitmesi gibi...

(1)-Özdemir İnce, *Şiirsel Söylem Üzerine*, Can Yayınları, s. 34

(2)-Özdemir İnce, agy, s. 34

(3)-Özdemir İnce, agy, s. 34

(4)-Andre Breton, *Özgür Birlik* adlı şiir, rastgele dizeler, çev: S.Hilav

(5)-Özdemir İnce, agy, s. 57

(6)-Özdemir İnce, agy, s. 59

(7)-Özdemir İnce, agy, s. 61

İlyas TUNÇ

DÖNEBİLİR MİYİZ...

aradım, bulamadım boynunu... kim bilir hangi dalgın kuğu düşürmüştü kumtaşından bu kolyeyi... ey hevesler, ukdeler! ey sefa çiçekleri! akşamın yarısı bitti... dönebilir miyiz geri...

açtım ki defterleri;

gül ölüsü,

dudak izi,

uç uç böceği...

martın on üçü mü neydi... kapılarda karşıları, sokulurdum içeri... adımların esnekliği, sessizliği hecelerini... sonra yastıklar, çarşafklar, lavanta kokuları... gitme, kal!... nasıl da büyülerdi konukseverliği... ey kırmızı böğürtlen! ağzımın sevinci! kent batıkmiş, bilinmiyor adresi... dönebilir miyiz geri...

gülü gömdüm,

sıldım izi,

uçurdum eski günleri...

Mustafa EMRE

ÇOBANIL SERÜVEN

Bir kır gezisine çıkmıştık sanki
Gök süt mavi bir sıcaklıktaydı
Ufak tefek kuş cıvıltılarından başka
Çalı çırpı ile örtüşen aydınlıktaydık
Bir de ufuk vardı baktıkça uzaklaşan
Denizden ve ormandan gelen uğultular
Yürekllerimizde yankılanıp dönüyordu
Bir güç var bir güç bizi aşan
Toprağı uysal göğü uslu sanıyorduk
Ellerimizde pişmemiş bir ekmek
Yanıyorduk pişmedi diye pişmedi diye
Birbirine karışıyordu düşle gerçek
Eski bir şarkıyı yeniden anımsarken
Ellerimizde adsız çiçekler mini çiçekler
Onlara bir ad arıyorduk yalın bir ad
Yer derinleşirken gök inceliyordu
Sevdaya benzer bir havayı soluyorduk
Bir kertenkele ile susar gibiydik
Bir yitik kuşla buluşur gibi
Gizli bir suyduk toprağa karışan
Sözlerimiz ince yellere takılıyordu
Kuru bir patikayı izliyorduk
Arkamızda yalnızca bir soru kalıyordu
Yosun bağlayan taş mıydı bastığımız
Bir sümbül müydü basmaya korktuğumuz
Her şey yeni bir anlam mı buluyordu
Üstümüzden geçerken top top bulutlar
Bulutlar kaynarken yabancı duygularda
Bir adaya ulaştık rıhtımsız gemisiz
Damlalar vurmaya başladı art arda
Yolun ne sonundaydık oysa ne de başında
Bir kır gezisine çıkmıştık sanki
Gök katran karası bir karanlıktaydı
Bakışlarımıza tutunmuşuk rotasız pusulasız
İçimizden fırlayıp giden bir çift taydı

Cihan OĞUZ

SANA DAİR DÜŞ ÖTESİ ŞEYLER

CXXV.

Herkes birbirinin gölgesinden ürküyordu
O vakit tam da gecikmenin kefareti
Tuttum bir ırmağa gönül düşürdüm ben de
O tersine aktıkça kalbim yorgunluğunu unuttu

Bir haritayı birlikte kanattık
İçinden geçtiğimiz hiçbir şehir kabul etmedi bizi
Lanetli bir aşk sayıldık
Kafamıza kakıldı geciktirdiğimiz sözler

Ne anlattıysak ağladı bozkırın ortasından geçen bulut
Bir uzunhavaya lal oldu döküldü
Tınmadı ama tıkanmış düşlerin seyri

Maviyi sarsan her rüzgârda
Melekler tanrıdan habersiz afalladı
Kurtuldun ama sen bütün takiplerden
Artık atlasa uzanan hüzünlü bir çiziksin

Kâzım ŞAHİN

İZ

alfabemizdeki harflere dokun sessiz kaldığın yerlerdir
[alışkanlıkların
"hep beni düşün" demiştin uzaktaysan eğer uykuya durur
[durmaz
sonra gün boyu sustuklarını bulaştır geceye oluşanlara bak
sığın gecekondulara yağmur ağırlar seni köpek havlamaları
[ardından
kalabalıkla sev -iş -siz olsa da acıya gömülü gölgeler
ezberlet şiiri yüzüne ilişmiş kelebeğe ve sığın kalbine iz
[bırakmadan
USTANI BİL onda gizlidir gümüşün yumuşaklığı
sonsuz bir eğriyi düzelt gövdeni oraya koy sonra harfleri
suyun sesine uy rüzgâra kulak kabart meyvelerin
[olgunlaşmasını anla
bir elmanın çürüdükten sonraki halini düşün bahçivani ol
[gölgelerin
başını yosunlu bir taşa koy düşün yumuşaklığın taşa
[buluşmasını
bozkıra yalan söylenmez başını bu kez kitaplara koy düşün
sonra kuşlara yem serp fırtınalıysa yaşadığın aşklar
ayın büyüme anlarını çocuklara göster dolunay olunca
yüzü çocukların bak ve gerçeğe oradan ulaş
ateşi bil tuzun damaktaki tadını kendi kuyuna düşmeyi öğren
yasaların işe yaramayacağını anladığın zaman saatini kur
harflere dokun gülüşün içindeki gürültüyü anla hıçkırıktaki
[sesin gizemini
harfleri hep anla onların ayak izlerine içindekini çağır yoksa
hayatın senin olmayacak

Altay Ömer ERDOĞAN

OTEL YORGUNU

Hitit babacan güneşler ağartırdı
kardeş kanı toprağa karıştığında
ikinciye kullanılmayan bilgelik damıttırdı
safdil akıl ruh ile yarıştığında

körlüğüyle övünen halklar gördük
tarihin kanlı parmaklarında birer tespih tanesi
biz de en az onlar kadar kördük
en gür haykırımızın en önce kısıldı sesi

ısrırgan otları ve zakkumlar arasından
yanık tenlere sonuçsuz denklemler eğiren
bir yüzü vardı ayvanın sarısından
gözüydü otel yorgunluklarını seçiren

kuma gömüp müzmin evsizliğimizi
sayıklar o büyük yalnızlığı geceler
otellere yapıştırdı gölgemizi
hayatı sorgulayan külden heceler

bir kibritlik yol aldık
dev aynasında cüceler

Betül YAZICI

KASABA

(Bu) sabah sormuşsun beni kimse hatırlamıyor
gülüyoruz
ben yokum nasılsa, onlar da yok
itiraf ediyorum işte; arka bahçede, tavuk kümesinin orda
[oldu her şey...

ne ilk kösnüllüğümü yaşadığım besleme
ne de öpmek için yolumu kesen genç irisi çocuk;
hırsız ellerden kaçan kara dutlar gibi gözbebeklerim

babam geliyor horoz dövüşünden
kanlı gömleği akşamdan kalma
evin balkonunda intiharn yassı ayak izi
kırgın hepimize kırmızı gözlü öğlen,

bir basamak eksildi!

annem karanlıkları Gökse'da yıkıyor
güneş aylak, gölgesiz
geride kalıyor iğneli saat çiçekleri
asfalta yapışıyor utangaç ikindiler

dönüyorum salıncakta, dönüyor ve çözülüyorum birden ...
lal bir yılan zaman, ipeksi kavını boynuma dolamış

Kavafis'in şehrinde püsküllü devemi arıyorum
İçimden ay'ı geçirecekti, çıplak ayaklarınıza rugan
[pabuçlar boyayacaktım!

DİLDEN... ŞİİRDEN...

İhsan ÜREN

Metin Altıok'u 2 (yazıyla iki) Kez Öldürdüler(!)

Yine kanlı Temmuz geldi. Ve yine, Sivas hiç olmamış gibi mi
davranacağız?

Bu ülkenin 37 seçkin çocuğu bir hiç uğruna yakıldı. Benim
vicdanım suçluların yeterli cezaı aldığına inanmıyor. Ben bu duygular

içindeyken bir de şair Metin Altıok'un laubalilik sonucu ikinci kez öldürüldüğünü görmeyeyim mi? Sözcük anlamıyla Metin Altıok'u ikinci kez öldürdüler! Bakın nasıl:

Bildiğiniz gibi, Behçet Necatigil'in *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, dalında çok önemli, emek ürünü ve güvenilir bir başvuru kitabıdır. Varlık Yayınları'nın bu kitabı 20. kez yayınlaması da (2002) bunun bir kanıtıdır. Necatigil'in 1979'da ölümünden sonra, sözlüğün yeni baskılarında eksikleri tamamlama görevi Hilmi Yavuz'a verilmişti. Yirminci basımın önsözünden öğrendiğime göre, bu baskıyı Hilmi Yavuz ve Enver Ercan birlikte hazırlamışlar, ne yazık ki!

Bu adlara hep güvenmişimdir. Demek ki insanın güvendiği dağlara kar böyle yağıyor. Necatigil'in, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'nün, bu son 20. basımının "Ölüm – Doğum Günü Çizelgeleri" bölümünün 447. sayfasında Temmuz ayının ilk günlerine baktığımızda:

2 Temmuz : Behçet Yazar (1980), Asım Bezirci (1993), Metin Altıok (1993), Behçet Aysan (1993) öldü.

(...)

9 Temmuz: Metin Altıok (1993) öldü, sözleriyle karşılaşıyorsunuz. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'nün 20. baskısına göre Metin Altıok, 2 ve 9 Temmuz 1993 tarihlerinde iki kez öldürülmüş olmuyor mu?

Oysa Metin Altıok maddesine gittiğimde, 43. sayfada "2 Temmuz 1993'te Sivas Katliamı'nda Madımak Oteli'ndeki yangında ağır yaralandı, Ankara'da öldü." Yazdığımı görüyorum.

Olaydan sonra tedavi için Ankara'ya götürüldü, kurtarılmayarak öldü, diye açıkça belirtilmeliydi. Küçük, basit gerçekler, olaylar unutulduktan sonra eksiksiz, soru sormaya yer vermeyecek, değişik yorumlara sapmaları önleyecek sağlamlıkta olur.

Şimdi, Hilmi Yavuz'a, Enver Ercan'a sorulacak soruya sıra geldi. İnsan yazdığımı, okuyup denetlemez mi? Bu duruma laubalilik dememiz çok mu ağır? Gülelim mi, ağlayalım mı?

Bunları görüp okudukça, uzun zamandan beri yazarlarla ilgili bilgilere inanamaz oldum. Zahmetsizce ondan bundan aktarma yapanlar, yanlışları da pıtrak gibi yaydılar. Artık 5-6 biyografi görmeden, verilen tarihlere inanmıyorum.

Erguvanlar Geç Kaldı Bu Yıl...

Güncem'den

Nisan ayında Sinema Günleri için İstanbul'a giderken alışkanlık sonucu gözlerim yol boyunca açmış erguvanları arayıp durdu. Yok... Yok...

Kurtul'dan başlayarak Topçular, Eskişehir, çevre yolu, Boğaz Köprüsü'ne kadar... Tepelerde kar var, ağaçlar bu yıl aldanmadılar diye teselli ettim kendimi. Öyle ya hidrelleze daha bir ay var, o zamana kadar açardı erguvanlar... Açmadılar, erguvanların kendini toparlaması çok güç ve geç oldu, Mayıs ortalarını buldu...

Karsak Geçidinde Erguvanlar

12 Mayıs Cuma. *Akatalpa*'cılar İznik Gölü'ne kır gezisi planladı. Gemlik'ten taze balık, içki, öteberi alındı. Bizim tecrübeli kaptanlar, kırıp sarıp işleri yoluna koydular. İznik Gölü'nün ayağı Karsak suyunun on binlerce yılda oluşturduğu derbenden sağ yamaçları erguvan ormanı gibiydi. Sevinç çılgınlıkları attık. Derbent, Farsça bir sözcük; boğaz, sarp geçit anlamına da gelir. Kullanmasaydım daha iyi olurdu.

Erguvan Haritası

18 Mayıs Pazar. *Vatan* gazetesinin Cafe Pazar eki, "Keyif Önerileri" bölümünde Tarık Sipahi, güzel bir iş yapmış, bir erguvan dalının renkli fotoğrafını basmış sayfasına. Sonra da "Erguvan Haritası" diye bir liste çıkarmış. Bu listeyi aktarmada yarar görüyorum. Çok eksik ama niyet önemli!

"Bazı erguvan adresleri: Sultanahmet otobüs durağının çaprazı, Kuzuncuk Paşalimanı Caddesi, Rumeli Hisarı Baltalimanı Caddesi, Arnavutköy Haremeyn Sokak, Hali Kazasker İvaz Efendi Camisi arkası, Boyacıköy Sezai Bey Sokak, Beşiktaş Abbasağa Parkı, İngiliz Konsololuğu bahçesi, Galatasaray Sahil Yolundan Akasaray sapağı köşesindeki park, Unkapanı Köprüsü'nden Eminönü dönüşü köşesindeki park."

Mektup

Mayıs ayının ortalarında bir gün apartmanın girişini boyayan ustaya "Merhaba, kolay gelsin" dememle başladı her şey. Ertesi gün, şeytan dürttü; ustaya, dairemın bir odasının boyanması gerektiğini söyleyip, gel bir gör, dedim.

Geldi, gördü, bu arada bir çöpü yerinden oynatmadan iki gün içinde bu odayı boya, sana ne istersen veririm, dedim. Bu sözleri söylerken her sözcüğü tartarak bilinçle söyledim.

Usta, olur, dedi tek sözcükle. Sanki ben bu ülkenin insanı değilim, 65 yıldır bu ülkede yaşamadım, hiç ama hiç tecrübem yok! Nasıl oldu da hiçbir şeye itiraz etmedi, razı oldu diye şaşkınlık geçirdim.

Usta geldi eve; boyayı sordu, rengi öğrendi, işe girişti. İki gün içinde güzelce bir boya yaptı. Ama kazın ayağı öyle değilmiş. Boyanan odadan bir ton ıvır zıvır çıktı. Ustaya bir çöpü oynatma diyen ben; kunduracı kutularından mektup tomarları, davetiyeler, poşetlerden fişkıran öteberi karşısında aklımı yitirecektim.

Kundura kutusundan çıkan bir tomar mektubu alıp evire çevire yineleyerek dört günde okudum. Sanki, bir kaynağın başına çökmüş de kana kana içmiş gibi oldum. Mektubu bu kadar özleyeceğimi düşünemezdim bile.

Mektup hayatımızdan nasıl çekilip gitti? Dertleşme, danışma, akıl ve haber verme, iç dökme, günah çıkarma işlevlerini gören mektup alışkanlığını yaşamımızdan çıkarmışız gitmiş. Mektubu bu kadar özleyeceğimi düşünemezdim bile.

1991 yılından sonra gelen mektuplara cevap verip vermediğimi düşündüm, sanırım çoğuna cevap vermemiştim. Gerçi 1991 – 1995 yılları arasında, hatta daha sonraları bile gidiş gelişlerim bitmedi ama oldukça duruldu. İşte bu nedenle ihmal, savsaklama, gecikme gibi engellerin hiçbirini bugün bana doyumcu mazeret gibi gelmiyor. Ne yazık ki ihmallerimden dolayı utandıklarım oldu.

Yukarıda anlattıklarımın içinde bulunduğum atmosferi aktarabildiğimi sanmıyorum. Evet, çok özel ve büyüml bir hava içinde bulunuyordum. Şöyle ki neredeyse bir aydır içim dışım mektup olmuştu.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Kültür Sanat ve Turizm Vakfı, 2003 yılı etkinliklerine Öğretmenlere Yönelik Mektup Yarışması'nı ekledi. Ödüllü yarışma için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan duyuru yardımı istedi. Duyuruda başarılı olduğunu Rize'nin, Ağrı'nın, Hatay'ın, Hakkari'nin, Edirne'nin, Muğla'nın ilçelerinden gelen katılımlı mektupları gösterdi. Yarışmaya 1400'ün üzerinde mektup katıldı.

Değerlendirmeyi yapacak ödül kurulu Muzaffer İzgü, Feyza Hepçilingirler, Hüseyin Yurttaş, Metin Güven ve İhsan Üren'den oluşuyordu. Tümü öğretmen kökenli yazar ya da şairdiler.

12 Nisan 2003, mektupların teslim tarihinin sonuydu. 21 Nisana kadar mektuplar, bir ön elemeye 280'e, bunlar da Bursa'da yaşayan ödül kurulu üyelerince 100 mektuba indirildi. Bu seçilen 100 mektup her ödül kurulu üyesine gönderildi. Değerlendirip sonuçları ilettiler. Buna göre 1. Özlem Tezcan Dertsiz, 2. Murathan Çarboğa, 3. Hüseyin Elçi oldular. Özendirme ve teşvik ödülleri Meral Özdemir, Engin Salgut, Şükran Uzun kazandılar. Ayrıca 25 kişinin mektubu da yayımlanacak kitap için seçildi.

Mektup yarışmasına katılım çokluğu, düzeyin iyi, dil bilincinin yüksek olması, beni mutlu etti. Katılımcılardan %3 gibi küçük bir grup eski sözcükleri kullanıyordu. Ödüllü şairlerin olması ise ayrı bir mutluluk kaynağı idi.

Mektuplar, Irak – ABD savaşı sırasında yazıldığı için yer yer konu dışına çıkılarak, savaşın yıkımlarına, kötülüklerine değiniyor. Ayrıca hemen hemen tamamına yakını son on yıl içinde farkında olmadan yavaş yavaş mektup gibi önemli bir gereksinimi unuttuğu için pişman.

Mektuplar çok geniş ve şaşırtıcı bir imgelem gücüne dayanıyor. Bu konuyu mektupların yayımlanış dönemine bırakalım isterseniz.

YALANCIDIR HEP AYNALAR

Ayşegül İZMİRLİ

İlhan Berk, 3. *Yasak Meyve*'de "Ece için 'kötüdür' diye yazılıyor, daha çok Hilmi Yavuz söylüyor bunu. Ece arkadaşlarına, kendisine yardım edenlere kötülük yapmıştır diyor. Ben bir şaire böyle yaklaşmam. İsterse katil olsun, isterse ibne olsun. Bir şairin bir şaire kötü demesi beni müthiş rahatsız etti. Eğer kötülüğü düşünecek olursak, Hilmi Yavuz'un düzenlediği *Poesium*'a Ece'yi ve İsmet Özel'i

çağırmadığını hatırlıyorum. Aslında bu, bilerek kötülüktür. Asıl büyük kötülük orada var. Şaire yakışacak tavır bu değil.” diye yazıyor.

Ramis Dara, Temmuz *Akatalpa*'sında: “Dünyanın en bencil, dünyanın en nankör, dünyanın en saf ve sefil insanları şairler arasından çıkıyor” diyor.

Şairler için bunlar söylenirken, “Dünyanın en bencil, dünyanın en nankör, dünyanın en saf ve sefil insanları arasından” çıkan editörler, ekranlardan sonra kitapçı vitrinlerini de kirleten Pınar Altuğ namındaki her derde deva olduğunu sanan bir yetenezsizi bir de yazar; yazar korkuluğu olarak okur tarlasının ortasına dikmeyi marifet sayıyor.

-*Akatalpa*'da politikaya yer yok biliyorum, ama bir cümle için izin lütfen- “Dünyanın en bencil, dünyanın en nankör, dünyanın en saf ve sefil insanları arasından” çıkan sanatçı tayfasına kendini dahil etme cüretini gösteren –yukardaki italik cümlelerin sıfatları bağlamında haklıdır- Hülya Avcı, geçmişindeki eylemlerini unutarak veya unutmadan ama, taşlanmayı göze alarak “AKP’ye oy verdim, ne var bunda?” diyebiliyor.

“Dünyanın en bencil, dünyanın en nankör, dünyanın en saf ve sefil insanları arasında” yaşamıyorsak, dünyanın, bu sıfatların da üstünde kimi sıfatlarla tanımlanacak tuhaf bir toplumunda yaşıyoruz, demek ki...

Yukarıdaki italiklerin açılımını şu örneklerde de görebilirsiniz.

Haziran 2003 tarihli *Varlık* dergisinde Salih Bolat, küçük İskender’in kendisiyle ilgili açtığı fala takılmış olmalı ki, överken yermenin örnekleriyle süslemiş yazısını. (Küçük İskender’in...) diyor ve (K’yı küçük mü yazmalıydım?) diye ekleyerek İskender’in k’sıyla oynuyor. Yetmiyor, onun, Memet Fuat’ın projektörüyle dikkati çeken (ancak çekebilen) bir “sosyolojik vak’a” olduğunun altını çiziyor. Şunu, “ama kişilik olarak kesinlikle bir şairdi o ve hiçbir zaman şairaneliğe, yapaylığa düşmedi”ğini söyleyerek sırtını sıvazladıktan sonra şunu da eklemeyi ihmal etmiyor: “En terbiyesiz olduğu zamanlarda bile”...

Ardından Enis Batur’u kıskırtıyor Bolat ve onun küçük İskender’in şiiri için “oral ishal” dediğini hatırladığını yazıyor. Örnek olarak seçtiği uçuk dizelerle İskender’in şiirsel konumunu saptıyor ve savruk bulduğu dil kullanımını “dil denetimsizce kullanılması” biçiminde tanımlıyor. Sonuçta vardığı yer şurası: küçük İskender, “tikinti verici bir hastalığa yakalanmış”tır ve bu durumu, İş Kanunu’na göre, bir şiir işçisi olarak onun işten atılmasına neden olabilir.

Yani bir “yoluna çıkarım, önünü keserim” tavrı, uzun bir tehdit havası...

Nedir, ne oluyor? Hem, kim?

Salih Bolat’ın, küçük İskender’den yola çıkarak vurguladığı ve besbelli önemseyerek üstünde durduğu bir şey var yazısında: “Dilin denetimsizce kullanılması”. Yazının ilerleyen bölümlerinde bu söz, imamın dediğini yap, yaptığını yapma sözünün uygulamasına dönüşüyor.

Bolat, Boşluğun Basamakları yazısının devamında bazı şairlerin üzerine yazarken bakın dili ne kadar denetimli kullanıyor: “*Serdar Ünver de ilk kez üç şiirini bir arada okuduğum umut veren adlardan.*”

Ey Bolat: ilk kez üç şiirini bir arada okuduğunu belirttiğine göre, Ünver’in şiirlerini daha önceden tek tek okumuş olmalısın; öyle anlaşılıyor. Peki, kaç tanesini ve ne zamandır? Ünver’i umut veren adlardan saydığına göre, şunun şurasında bir iki yıldır ortalıkta dolaşan, olsa olsa üç beş şiirine rast geldiğin ve ancak şimdi, üç şiirini birden okuyunca dikkatini çeken bir şair olarak tanımlamış oluyorsun Ünver’i.

Ey dilini denetimli kullanmaya özen gösteren Bolat, şairleri izliyor ve onların şiirlerini biliyorsan yaz; yazman için başına tabanca dayayan

mı var? Sığı sulara dalarak kendini dalgıçgillerden saydırmak amacındaysan burnunu kayalardan sakınmanı öğütlerim sana.

En az on yıldır şiirin sessel ritmine, özellikle uyaklara verdiği önem şiirini şematize etmemiş, giderek kısırlığa yola açmamış bir şair olarak izliyorum Ünver’i ve hakkında kestiğin ahkâmın hiçbirine katılmıyorum.

Umut konusuna gelince. Bir gün birileri diyelim ellinci sanat yılında, senin şiirini, umut verici olarak niteler ve sana Dilin Denetimli Kullanımı adlı bir broşürü armağan ederse, umarım buna üzülmeyiz.

Överken yemek eğlenceli olabilir, bunu bilemem. Yüksek bir ağaca tırmanmak gibi bir şeydir bu, sanırım; basılan dalları keserek bir ağaca tırmanmak gibi bir şeydir; inişi hesaplamadan...

“Şaire yakışacak tavır bu değil.” diyordu Berk ve “Dünyanın en bencil, dünyanın en nankör...” diyordu Dara.

*

Bu sıcak yaza anlam kattığını sandığım, serinletici dizelerle konileştirdiğim şiir külahları sunuyordum size ve sunacaktım, ne güzel... Önce Berfe’nin; yaparken yıkan duvarcı ustası Berfe’nin; nesebi gayri sahih (!?) dergiler yerine holding asili dergileri seçmekten yana olan elit Berfe’nin “denetimli dili”yle ‘pot’laştırdığı sayfalar; sonra, yergi keskiyiyle övgü mermerini darmadağın eden Gedikpaşa Bolat’ın kuru sıkı salvoları olmasaydı, son ayını da huzurlu geçirecektik yazın. Olmadı...

Yine de kaldığımız yerden sürdürebiliriz belki.

*Onu nasıl tanımlarım hiç de bilemiyordum
Damda gülümseyen bir kiremit otu sanyordum
İlkyaz sellerinden uzanıp balkona doğru bakmıştı
Birkaç damla yağmur da bırakmıştı almuma –sevencen*

Kaşlaruma doğru akmıştı serin serin

*Sarkıp durdu ve bakışı gözyaşlarına karışmıştı
Varlığını sezmeşişinden ötürü ne de mutluydu
Kuryup gitti sonra adını hiç bilmeden –bilemeden*

Derin sessizliğine doğru kiremitlerin

Hulki Aktunç’un Yazgelini adlı bu şiiri, *Kitap-lık* dergisinin Temmuz-Ağustos 2003 tarihli 63. sayısında yayımlandı ve üç ‘doğru’ suna rağmen dergide yayımlanan en iyi şiirdi. Hatta dergideki iyi şiirler adına atılmış tek goldü; sonuç 7-1... Ebubekir Eroğlu, uzun şiiriyle aradan çıkartılmış, Gültekin Emre ise kötü şiirlerinin ikisinden kurtulmuş gibi geldi bana.

Varlık dergisinin Haziran 2003 sayısında yayımlanan Veysel Çolak’ın ‘korkunun dili’ adlı şiirinden iki dizeyi, 7-1’lik sonuca adıyorum:

*Kendini soktukça çoğalan bir akrep var hayatımızda
Kimse anlamıyor yırtıldığını kelimelerin*

Ağır Ol Bay Düzyazı, yaz/sayı 12’deki şiirler, yazın mindere oturmuş yaşlı sessizlik’ine (Polat Onat) uymayan; bir bölümüyle sivri dilli, gevşek ipli; bir bölümüyle de sıcak kana karıştıran ve damarların çeperlerini döven şehveti yansıtan şiirlerdi. Bu dergiden seçme dizeler yerine, ilginç bulduğum şairlerin ve şiirlerinin adları vermek istiyorum: Ömer Şişman’ın Gerçekçi, Reha Eryüksel’in Lirikalı Mıyanî şiirleri ilk gruba, Serkan Işın’ın Kavarksiyel Anı Kurbacı, Erin Özgür’ün Kanepe İmlası ve Serdar Aydın’ın Aphrodisia V adlı şiirleri ikinci gruba örnek şiirlerdi.

Bu yaz bu kadar...

Görüşeceğiz...

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA (0 535 4990030)	Yazışma Adresi	: Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL	Katkı Payı	: 10.000.000,_ TL
Yönetim Yeri	: Ataevler, Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Blok, D: 3 16141 Nilüfer - BURSA	Posta Çeki	: Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.	Dizgi	: Emel COŞKUN
		Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 BURSA
		Elektronik Posta	: akatalpa@hotmail.com
		Faks	: 0 224 2254052

Aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000’de Bursa’da kurulmuştur.